

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Hospodářská kriminalita v České republice – aktuální otázky

Jan Balvín

**Bakalářská práce
2013**

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 6. 2013

Jan Balvín

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce JUDr. Janu Janečkovi, Ph.D. a bývalému vedoucímu práce Mgr. Josefu Sedláčkovi za jejich odbornou pomoc, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat své rodině, zejména otci, se kterým jsem o daném tématu konzultoval.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou hospodářské kriminality v České republice. Vymezuje její pojem a podává stručný popis jejího vývoje. Podává rozbor vybraných forem hospodářské kriminality, především z hlediska současné právní úpravy a doplňuje jej výběrově o případové studie. Pozornost je věnována také postavení orgánů potírajících hospodářskou kriminalitu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hospodářská kriminalita, zákon, způsobená škoda, vyšetřování

TITLE

Economic criminality in Czech Republic - actual questions

ANNOTATION

The work deals with the problem of the economic crime in the Czech Republic. It defines the concept and gives a brief description of its development. Provides analysis of selected forms of economic crime, especially in terms of current legislation and adds it selectively on a case study. Attention is also paid to the position of bodies fighting economic crime.

KEYWORDS

Economic crime, law, damage caused, investigation

OBSAH

ÚVOD	8
1 POJEM HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY, JEJÍ VÝVOJ U NÁS A VYMEZENÍ LEGISLATIVY S NÍ SPOJENÉ	9
1.1 POJEM HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA	9
1.2 NOVODOBÝ VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE	9
1.3 VYMEZENÍ LEGISLATIVY SPOJENÉ S HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITOU	10
2 VYBRANÉ FORMY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČR	13
2.1 PORUŠOVÁNÍ POVINNOSTÍ PŘI SPRÁVĚ CIZÍHO MAJETKU	13
2.2 PLÁNOVANÉ KONKURZNÍ ŘÍZENÍ	14
2.3 TRESTNÉ ČINY PROTI MĚNĚ	14
2.4 POČÍTAČOVÁ KRIMINALITA	14
2.5 TRESTNÉ ČINY PROTI PRŮMYSLOVÝM A AUTORSKÝM PRÁVŮM	15
2.6 LEGALIZACE VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI	15
2.7 PLETICHY A SJEDNÁNÍ VÝHODY PŘI VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH	15
2.8 KORUPCE A UPLÁCENÍ	15
2.8.1 <i>Dělení korupce</i>	16
3 DALŠÍ FORMY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČR S PŘÍKLADY	17
3.1 ZKRÁCENÍ ČI NEODVEDENÍ DANÍ	17
3.1.1 <i>Případ zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby</i>	17
3.2 ZNEUŽITÍ INFORMACE A POSTAVENÍ V OBCHODNÍM STYKU	18
3.2.1 <i>Případ zneužití informace v obchodním styku</i>	18
4 ZPRONEVĚRA, PODVOD A STATISTIKY TĚCHTO ČINŮ V ČR	20
4.1 PŘÍPADY ZPRONEVĚRY A PODVODU	20
4.2 ZPRONEVĚRA MAJETKU	21
4.3 FAKTURAČNÍ PODVODY	21
4.4 ÚVĚROVÉ PODVODY	21
4.5 DOTAČNÍ A SUBVENČNÍ PODVODY	22
4.6 POJISTNÉ PODVODY	22
4.7 STATISTIKY SPOLEČNOSTI PRICEWATERHOUSECOOPERS	22
5 ORGÁNY ZABÝVAJÍCÍ SE HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITOU	27
5.1 STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ	27
5.2 ÚTVAR PRO ODHALOVÁNÍ KORUPCE A FINANČNÍ KRIMINALITY	28
5.2.1 <i>Statistiky útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality</i>	29
5.3 BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA	32
5.3.1 <i>Vybrané případy hospodářské kriminality, jimiž se zabývala BIS</i>	33
5.4 NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD	35
5.5 ÚTVAR PRO ODHALOVÁNÍ ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	35
5.6 SEKCE PRO KOORDINACI BOJE S KORUPCÍ A VLÁDNÍ VÝBOR PO ORGANIZOVÁNÍ BOJE S KORUPCÍ	36
6 PROTIKORUPČNÍ POLITIKA VLÁDY A DALŠÍ OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY	37
6.1 PROTIKORUPČNÍ POLITIKA VLÁDY	37
6.1.1 <i>Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012</i>	37
6.1.2 <i>Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2013 a 2014</i>	39
6.2 DALŠÍ OPATŘENÍ VEDOUcí KE SNÍŽENÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY	40
ZÁVĚR	42
ZDROJE	44

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: spisy řešené ÚOKFK v letech 2010 ž 2012.....	31
Tabulka 2: prioritní úkoly protikorupční politiky vlády na roky 2011 a 2012.....	39

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: nefinanční náklady podvodů v ČR.....	24
Obrázek 2: způsoby odhalení podvodu.....	26
Obrázek 3: podíl jednotlivých oblastí způsobů odhalení podvodu na celkovém počtu odhalených podvodů.....	27
Obrázek 4: počet zpracovávaných spisů ÚOKFK za roky 2010 až 2012.....	31
Obrázek 5: počet osob, které byly stíhány ÚOKFK v letech 2010 až 2012.....	32
Obrázek 6: zaznamenané úkony trestního řízení, jež zahájil UOKFK v roce 2012.....	32
Obrázek 7: poměr mezi celkovou škodou a škodou na daních u případů.....	33

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BIS	Bezpečnostní informační služba
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
NKU	Nejvyšší kontrolní úřad
NPO	Návrh na podání obžaloby
Sb.	Sbírka zákonů
PwC	PricewaterhouseCoopers
TrZ	Trestní zákoník
TŘ	Trestní řád
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
ÚOKFK	Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality

ÚVOD

Hospodářská kriminalita je závažný celosvětový problém, jemuž se samozřejmě nevyhnula ani Česká Republika a trůfám si říci, že nepřímo ovlivňuje život každého z nás. Při hospodářské kriminalitě obvykle vznikají vysoké škody, kterými trpí stát, kraje, obce, firmy i obyčejní lidé. Přesto, že tato kriminalita je v zásadě nenásilná, tak je jednou z nejzávažnějších forem kriminality s jakou se lze setkat.

Cílem práce je charakterizovat hospodářskou kriminalitu a analyzovat její vývoj v České republice v posledních letech. K naplnění tohoto cíle chci velmi stručně analyzovat podstatu jednotlivých hospodářských trestných činů, poskytnout základní výčet legislativy, dotýkající se dané problematiky a přehled organizací, které se touto problematikou zabývají. K dispozici budou dány statistiky hospodářské trestné činnosti od roku 2009 do roku 2012 a vybrané případy, které byly řešeny BIS a některé další, které vyplývají z četných aktuálních judikátů. V poslední části práce je shrnut aktuální stav hospodářských trestných činů a popsána opatření, ať už nedávno zavedená, tak navrhovaná, která by měla příznivě zapůsobit na vývoj této problematiky v následujících letech.

1 POJEM HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY, JEJÍ VÝVOJ U NÁS A VYMEZENÍ LEGISLATIVY S NÍ SPOJENÉ

1.1 Pojem hospodářská kriminalita

Definice hospodářské kriminality je mnoho. Pro potřeby této práce můžeme hospodářskou kriminalitu definovat: „hospodářskou kriminalitou je kriminalita zaměřená proti hospodářskému řádu a jeho fungování, při které dochází k zneužívání hospodářských nástrojů“. [1] Nebo jí můžeme definovat jako: „společensky nebezpečná jednání popsána ve zvláštní části trestního zákona, poškozující nebo ohrožující hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů, jejich fungování, práva a oprávněné zájmy těchto subjektů a vztahů“. [2]. Hospodářská kriminalita je zvláštní typ kriminality, který má oproti jiným různé odlišnosti. Velmi často bývá latentní a to, že došlo k trestnému činu, se zjistí dlouho po jeho spáchání anebo vůbec ne. Často jde o velmi komplikované případy, jejichž řešení bývá velmi složité a zdlouhavé. Pachatelé jsou obvykle usvědčeni až po mnoha letech. Hospodářská kriminalita se dotýká nás všech, protože má neblahý vliv na fungování trhu a celou ekonomiku. Bojovat proti hospodářské kriminalitě je nesmírně obtížné, a to nejen kvůli její latentci, ale i kvůli veliké přizpůsobivosti jejich pachatelů, kteří pružně reagují na změny v legislativě a ve společnosti.

1.2 Novodobý vývoj hospodářské kriminality v České Republice

Hospodářská kriminalita je fenomén, který zde byl již delší dobu. Trochu nadneseně by se dalo říci, že hospodářská kriminalita se objevila, když se objevilo hospodářství a od té doby se vyvíjí spolu s ním, i když nebyla vždy definována jako hospodářská kriminalita. Například v období socialismu byly některé činy, které bychom dnes označili za hospodářskou kriminalitu, definovány jako rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, kam kromě krádeží náležely také třeba podvody či zpronevěra. Ovšem vzhledem k tomu, že tehdy nebyl volný trh s velkým počtem soupeřících soukromých subjektů, existoval pro hospodářskou kriminalitu menší prostor než dnes. Po přechodu na tržní ekonomiku po roce 1989 se otevřely hospodářské kriminalitě úplně nové možnosti. Rozkvět hospodářské kriminality byl dán též tím, že občané a začínající podnikatelé nebyli dostatečně obezřetní a neměli dostatečné zkušenosti a znalosti ohledně nové legislativy a nového systému hospodaření, což zvýšilo

jejich náchylnost k tomu stát se oběťmi hospodářské kriminality. Nezkušeností s novým prostředím a novými druhy hospodářských trestných činů trpěli i správci daně, policie, státní zástupci, soudci a bankovní sektor. Problémem též bylo špatné fungování veřejných registrů jako například sbírky listin na obchodním rejstříku, nedostatečných informací o plátcích DPH, k insolvenční atd. Pachatelé hospodářské kriminality ukázali neuvěřitelnou přizpůsobivost a díky tomu si udržovali před státními orgány značný náskok. Po našem vstupu do Evropské unie začalo s tím související čerpání dotací, jež se staly novým lákadlem pro pachatele hospodářské kriminality. Ti se snažili o čerpání dotací, na které neměli nárok. Toho dosahovali zkreslováním informací potřebných pro vyhodnocování projektů financovaných z poskytovaných dotací současně s korupcí úředníků, zodpovědných za přidělení a kontrolu těchto dotací. V souvislosti s poskytováním dotací dosáhla značného rozsahu manipulace s veřejnými zakázkami spojená s korupcí ve státní správě a samosprávě. Jak je vidět, pachatelé hospodářské kriminality se snaží ke svému obohacení využít jakékoli nové možnosti, které se naskytanou. Svět se samozřejmě neustále mění a spolu s tím se objevují i větší či menší změny v hospodářském životě společnosti, tudíž se objevují i větší a menší změny v hospodářské kriminalitě, která na sebe v příštím období jistě vezme mnohé nové podoby.

1.3 Vymezení legislativy spojené s hospodářskou kriminalitou

Součástí právního řádu všech zemí jsou právní předpisy, které jsou vydávány orgány státní moci v rámci veřejné správy a jsou obecně závazné. Právní řád České republiky tvoří tyto právní předpisy seřazené sestupně podle jejich právní síly:

- Ústava, ostatní ústavní zákony a mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána
- Zákony Parlamentu a zákonná opatření Senátu
- Zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odklad, vydané senátem v době rozpuštění poslanecké sněmovny a které by jinak vyžadovaly přijetí zákona
- Nařízení vlády
- Vyhlášky ministerstev a jiných ústředních orgánů
- Nařízení nižších správních orgánů
- Obecně závazné vyhlášky a nařízení územních samosprávních celků (krajů, obcí)

Právní řád je složen z právních předpisů, a ty jsou složeny z právních norem. Právní normy jsou závazná pravidla chování, v předepsané formě, jejichž dodržování je vynutitelné státní mocí. Sankce za jejich porušení má dva účely a to preventivní (dává normě větší váhu, protože potenciální pachatel může být odrazen vědomím, že za své jednání může být potrestán) a sankční (pachatel je potrestán). [25]

Trestné činy, včetně těch, které lze považovat za hospodářskou kriminalitou, jsou uvedeny v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který od roku 2010 nahradil svého předchůdce. Tím byl zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. [23] [24]

Trestní zákon byl přijatý roku 1961, za úplně jiných podmínek fungování hospodářství, než máme dnes a přesto, že prodělal mnoho novelizací, bylo třeba ho nahradit novou právní úpravou. Tou se stal trestní zákoník, který nabyl účinnosti 1. ledna 2010 a řeší podrobněji hospodářské trestné činy. Zákon č. 140/1961Sb., trestní zákon hospodářské trestné činy řešil stručněji než nový. Poskytoval více prostoru pro volný výklad. Přesnější definice daných činů v novém zákoníku znamenala omezení počtu případů, kdy pachatel pro nedostatečnou podrobnost definování daného činu unikl trestu. Trestní zákoník má také více paragrafů, což umožňuje podrobnější popis daných trestných činů, než když je více forem daného trestného činu obsaženo v jednom paragrafu. Příkladem může být například to, že nový trestní zákoník na rozdíl od starého řeší problematiku veřejných zakázek a dražeb hned v několika paragrafech, což je jistě potřeba, neboť se nejedná o jednoduchou problematiku.

Trestní zákoník výrazně zlepšil stíhání hospodářské kriminality, ale částečně přinesl i výhodu některým pachatelům. Když soud řeší nějaký případ, který se stal před účinností nového trestního zákoníku, tak je posuzován podle úpravy platné v době spáchání činu. Pachatel však bude posuzován podle nové úpravy, je-li to pro něj výhodnější. Takovýto postup bývá při zavedení nového zákona v demokratických právních státech jednou ze základních zásad při trestněprávním řízení. Vzhledem k dosahovaným škodám však často nebývají tresty pro pachatele hospodářské kriminality odpovídající a tento postup je v mnoha případech ještě více snižuje. I přes to, že někteří pachatelé dostanou pro novou právní úpravu nižší trest, je nový trestní zákoník prospěšný.

Novým zákonem, který je důležitý při potlačování hospodářské kriminality, je též zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, který umožňuje stíhat nejen fyzické, ale i právnické osoby a je v této práci ještě podrobněji zmíněn v kapitole šest.

Dále jsou zde zákony upravující fungování prostředí, ve kterých může docházet k hospodářské kriminalitě. Tímto prostředím je především trh a podnikatelské prostředí. Toto upravuje zejména zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který se zabývá podnikáním a jeho formami a podmínkami. S podnikáním úzce souvisí zaměstnávání pracovníků, které je upraveno zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. K podnikání samozřejmě patří odvádění daní, to je upraveno zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Podkladem pro vyčíslení daní bývá hlavně účetnictví, jehož vedení je upraveno zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Problémem může být též zakrytí příjmů, čemuž se z velké části věnuje zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění pozdějších předpisů. Podnik též může zkrachovat, a postup v případě jeho úpadku upravuje zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon).

Dalším zdrojem příležitostí pro hospodářskou kriminalitu je interakce mezi podniky a státní správou. Nejvýraznější je zadávání veřejných zakázek, které upravuje zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Problematiky se též týká zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, zákon o úřednících a zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů.

Velmi důležitá je též problematika fungování a pravomocí orgánů, které mají mimo jiné odhalovat a potlačovat i hospodářskou kriminalitu. Jde hlavně o policejní orgány, ty jsou upraveny zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Klíčové je též vrchní státní zastupitelství, jeho fungování popisuje zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů. Je třeba zmínit též zpravodajské služby, zejména BIS, jejichž fungování se věnuje zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách, ve znění pozdějších předpisů. V neposlední řadě je třeba zmínit Nejvyšší kontrolní úřad, jeho činnosti je věnován zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

2 VYBRANÉ FORMY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČR

Činy, které se označují jako hospodářská kriminalita, se v trestním zákoníku vyskytují v následujících částech:

- HLAVA V Trestné činy proti majetku: § 205 - § 232

- HLAVA VI Trestné činy hospodářské:

Díl 1 Trestné činy proti měně a platebním prostředkům: § 233 - § 239

Díl 2 Trestné činy daňové, poplatkové a devizové: § 240 - § 247

Díl 3 Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou: § 248 - § 267

Díl 4 Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému: § 268 - § 271

- HLAVA X Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Díl 3 Úplatkářství § 331- § 334

- § 342 Neoprávněné zaměstnávání cizinců

V této kapitole jsou popsány principy jednotlivých hospodářských trestných činů, se kterými jsem se dále hlouběji nezabýval. V kapitole tři jsou uvedeny další hospodářské činy spolu s konkrétními případy těchto činů. V kapitole čtyři se zabývám podvodem a zpronevěrou v návaznosti na statistiky zpracované společností PwC.

2.1 Porušování povinností při správě cizího majetku

Tohoto se týká § 220 a § 221 TrZ, porušení povinnosti při správě cizího majetku a porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti. Pachatel má ze zákona uloženou, nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat cizí majetek, a tuto povinnost poruší z nedbalosti či úmyslně. Může se stát, že například část majetku prodá pod cenou, použije ho k rizikovým investicím, neodůvodněně k němu zřídí zástavní právo, nebo neprovede úkony bránící promlčení pohledávky, či poskytne bezúročnou půjčku peněz. [3] [5]

2.2 Plánované konkurzní řízení

Dotýká se těchto trestných činů: § 222 poškození věřitele, § 254 Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. § 209 podvod, § 211 úvěrový podvod či § 220 porušení povinnosti při správě cizího majetku. Pachateli bývá více osob. Musí se toho zúčastnit ten, kdo původní podnik koupí, vede, nebo v něm má důležitý vliv, dále soudce, který jmenuje správce konkurzní podstaty, samotný správce a pak osoba, která pod cenou lukrativní části podniku v konečné fázi výhodně koupí a tím získá patřičný profit pro vypořádání s ostatními spolupachateli. Pachatelé si vyhlédnou již existující podnik s cílem přivést jej k úpadku. S tím pomáhají osoby nastrčené do vedení těchto společností (tzv. bílí koně), kteří k tomuto cíli používají například krácení výnosů, nadměrný nákup zboží na úvěr či fakturu, neplacení věřitelům a dodavatelům či podání návrhu na konkurz. Pachatelé usilují o takzvané vytunelování společnosti, tím se snaží dosáhnout převedení majetku a finančních prostředků do společností, které jsou jimi ovládány. [3] [4]

2.3 Trestné činy proti měně

Upravuje je hlava VI. Díl 1 TrZ. Trestné činy proti měně a platebním prostředkům. Jde o velmi nebezpečné jednání narušující důvěryhodnost měny a hospodářské vztahy. Snahou pachatelů bývá například vyrobít falešné peníze a uvést je do oběhu jako pravé, či padělat a zpeněžit platební prostředek (např. platební karta). Také se může stát, že se pachatel snaží s falešnými penězi, kterými mu bylo zapláceno, zaplatit jako s pravými. [4]

2.4 Počítačová kriminalita

Je upravena paragrafy 230 až 232 TrZ. Jedná se o trestné činy páchané prostřednictvím výpočetní techniky. To se odehrává v podmínkách komunikačních sítí, databází, systémů a programového vybavení počítačů. Mezi obvyklé formy patří: neoprávněné pronikání do počítačových systémů, databází a počítačů, napadení cizích počítačů, dat v nich a jejich programového vybavení, neoprávněné zásahy do vstupních dat a neoprávněné pokyny k počítačovým operacím. [3] [5]

2.5 Trestné činy proti průmyslovým a autorským právům

Souvisí s paragrafy 268 až 271. Jde o takové činy, které porušují vlastnická práva k výsledkům duševní činnosti lidí a podniků. Jedná se zejména o ochranné známky, chráněná průmyslová práva, autorská práva, napodobení či padělání výtvarného díla. [4]

2.6 Legalizace výnosů z trestné činnosti

Upravuje ji § 216 a také 217 TrZ. Jedná se o zastírání původu věcí a prostředků získaných v rozporu se zákonem. Cílem je, aby se zisky z nelegální činnosti vzbudili zdání, že byly získány legálně. Používá se mnoho různých technik. Za všechny můžeme jmenovat například tzv. „čeření účtů“, kdy se s penězi provede tolik operací a transakcí mezi různými účty, že nelze dohledat, odkud se původně vzaly. [5]

2.7 Pletichy a sjednání výhody při veřejných zakázkách

Upraveno § 256 a 257. Toto je velmi častá a společensky velmi nebezpečná forma kriminality, při které vznikají státu obrovské škody. Může jít například o to, že podnik se snaží získat výhodu před ostatními podniky při soutěži o veřejnou zakázku tím, že například zastrašuje majitele konkurenčního podniku. Nebo se skupina dodavatelů se stejným zaměřením činnosti domluví na rozdělení veřejných zakázek a dopředu si stanoví, jaké dají nabídkové ceny a plnění ostatních kritérií. Je tedy předem znám vítěz, který pak zapojí do podílu na veřejné zakázce ostatní členy skupiny jako subdodavatele a takto se střídají. Velmi časté také bývá, že podnikatel uplatí úředníky zodpovědné za veřejnou soutěž a ti nastaví podmínky veřejné soutěže jeho podniku „na míru“, či mu nějakým jiným způsobem poskytnou výhodu při soutěži. Proto toto jednání bývá velmi často spojeno s korupcí. [5]

2.8 Korupce a uplácení

Je upraveno § 331 – 334. Přijetí úplatku a podplácení bývá spojeno velmi často s hospodářskou kriminalitou. Poskytovatel úplatku si tím zajišťuje výhodnější postavení (např.

při veřejné soutěži, či čerpání grantů z EU) a příjemce získá majetkový prospěch. Toto jednání se obtížně odhaluje a specializuje se na něj protikorupční policie. [5]

2.8.1 Dělení korupce

Dělení korupce podle agentury GfK

- Banální korupce - drobná běžná korupce obyčejných lidí, patří sem třeba drobné dárky, či platby řemeslníků
- Municipální korupce - jde o korupci zaměstnanců lokální veřejné správy
- Velká individuální korupce - korupce vysokých státních úředníků, politiků a lidí z podnikatelské sféry
- Velká institucionální korupce - korupce prováděná jedinci ve prospěch institucí (politických stran) [6]

Další dělení korupce:

Korupce se může dělit i jednodušeji. To jest na „korupci v obyčejném životě“ a „velkou korupci“. Korupce v obyčejném životě bývá drobného charakteru, většinou je jen příležitostná a jedná se o menší částky (v řádu stovek či tisíců korun) obvykle v hotovosti. Příkladem může být, že když řidič, který poruší předpisy, nabídne úplatek policistovi, který přečin nezaznamená a řidič neztratí body ze svého řidičského průkazu. Velká korupce bývá mnohem rozsáhlejší, systémovější a dlouhodobější aktivita. Úplatky často bývají mnohem vyšší (v řádu desítek tisíc, stovek tisíc, ale jejich výše se může pohybovat i v řádu desítek milionů) a mohou být předávány mnohem složitějšími cestami. Příkladem může být situace, kdy podnikatel uplácí osoby zodpovědné za zadávání veřejných zakázek a dohled nad nimi s cílem zvýhodnění ve veřejné soutěži. [6]

3 DALŠÍ FORMY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČR S PŘÍKLADY

U následujících typů trestných činů se jedná o případy v běžné hospodářské praxi poměrně časté. Jsou u nich uvedeny konkrétní případy, jež byly čerpány z judikatury a které řešil Nejvyšší soud. Soudy řešily v minulosti mnoho podobných případů jako jsou tyto.

3.1 Zkrácení či neodvedení daní

Spadá pod § 240 a 241 TrZ. Pachatel buď nepravdivě předstírá, že má nižší daňovou povinnost než ve skutečnosti má, nebo to že takovou povinnost vůbec nemá. Nebo naopak na základě nepravdivých tvrzení žádá od státu daňovou výhodu ve formě vrácení peněz (nadměrný odpočet). Ten většinou získá zahrnutím fiktivních dokladů (např. faktur) do svého účetnictví a záznamní povinnosti k DPH. V minulosti také docházelo k rozsáhlému manipulování s původem a označení zboží z důvodu krácení spotřební daně (například kauza lehké topné oleje). Rovněž jsou poměrně rozšířené transakce mezi spřízněnými osobami. Ty založí mnoho obchodních společností s různou činností a neprůhlednou majetkovou strukturou. Poté ve formě fakturace různých neprovedených služeb (poradenství, zprostředkování) nebo prodeje zboží mezi těmito subjekty dochází k neopodstatněnému přelévání zisku, často končícímu v daňových rájích. [3] [5]

3.1.1 Příklad zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

Jedná se o případ, který řešil Nejvyšší soud pod spisovou značkou č. 5 Tdo 23/ 2012-36 a provedl usnesení dne 25. 1. 2012. Rozhodovalo se o dovolání, jež podal obviněný proti usnesení Vrchního soudu v Praze. Ten ho odsoudil na 5 let ve věznici s dozorem a také k zákazu podnikatelské činnosti v oboru přípravné práce pro stavby a nákupu zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, také na 5 let.

Obviněný, jenž byl osobou samostatně výdělečně činnou, se snažil získat daňové zvýhodnění tím, že do svého účetnictví a daňového přiznání za období 20. 12. 2006 až 30. 11. 2008 zahrnul faktury, které byly většinou vystaveny jinou obchodní společností za konkrétní zboží a služby. Obviněný si byl vědom toho, že faktury jsou fiktivní a nejsou podloženy žádným skutečným plněním. Tím pádem nepřiznal povinnost k dani z příjmu fyzických osob

a dani z přidané hodnoty v odpovídající výši. Také v daném období uplatnil obviněný nárok na odpočet daně z přidané hodnoty, k čemuž použil 5 fiktivních faktur, které zahrnul do svého účetnictví. Tímto způsobem poškozený způsobil zkrácení daně z přidané hodnoty, daně z příjmu fyzických osob a vylákání daňové výhody. Celková škoda pro stát a zároveň prospěch pro obviněného je klasifikována jako vysoká, protože přesáhla 5 000 000 korun. Škoda byla vyčíslena na 6 074 993,-Kč.

Nejvyšší soud vyhodnotil rozhodnutí a postupy Vrchního soudu jako správné a odpovídající zákonu a na základě toho dovolání obviněného odmítl. [21]

3.2 Zneužití informace a postavení v obchodním styku

Je upraveno § 255 TrZ. Pachatel užije informace, které nejsou veřejně přístupné, aby obohatil sebe nebo jiného. Tyto informace získá při výkonu svého zaměstnání, povolání, postavení či funkce. Tato informace představuje zvýhodnění oproti ostatním hospodářským subjektům. Užitím této informace je například, když osoba dá pokyn k uskutečnění smlouvy či operace na regulovaném trhu investičních nástrojů nebo trhu se zbožím. [4]

3.2.1 Příklad zneužití informace v obchodním styku

V tomto případě řešil Nejvyšší soud případ, kdy se k němu dovolali dva obvinění, Ing. M. M. a Ing. J. Š., kteří byli odsouzeni za zneužití informace v obchodním styku Vrchním soudem v Praze. Nebyli jedinými odsouzenými v tomto případě, ale jen oni podali dovolání.

Výše jmenovaní obvinění pracovali ve firmě E. CZ, s. r. o., která se zabývá poradenstvím v oblasti zajišťování dotací z EU. Dalším obviněným v případě byla Ing. L. S., která pracovala ve společnosti PNO C., s. r. o., jenž se věnuje grantovému poradenství ve stejné oblasti jako firma E. CZ, s. r. o. Posledním obviněným je Ing. M. M., který je jediným společníkem a jednatelem G. H. s. r. o. zabývající se též grantovým poradenstvím při získávání dotací z EU.

Obvinění se snažili získat smluvní spolupráci mezi společnostmi G. H. s. r. o. mezi potenciálními i stávajícími klienty společností E. CZ, s. r. o. a PNO C., s. r. o. Tímto se snažili na jejich úkor získat maximum zakázek pro společnost G. H. s. r. o. Po vzájemné dohodě vystupovali obvinění před klienty společností E. CZ, s. r. o. a F. H. s. r. o. jako zaměstnanci firmy G. H. s. r. o. a jejím jménem s nimi komunikovali a zpracovávali potřebnou

dokumentaci, zejména nabídky projektových a konzultačních služeb a žádosti o poskytnutí dotací z grantových prostředků. K této činnosti využívali kromě vybavení společnosti G. H. s. r. o. i technické vybavení obou poškozených společností. Obvinění získali na úkor poškozených společností smlouvy s některými jejich zákazníky. Škoda vzniklá společností činila zhruba 1 400 000 korun.

Obvinění byli odsouzeni k peněžitým trestům a to 250, 150, 80 a 50 tisíc korun. Pro případ, že by částky nesplatili, jim byly též stanoveny náhradní tresty odnětí svobody. Nejvyšší soud následně dovolání Ing. M. M. i Ing. J. Š. zamítl. [22]

4 ZPRONEVĚRA, PODVOD A STATISTIKY TĚCHTO ČINŮ V ČR

4.1 Případy zpronevěry a podvodu

Při studování judikatury jsem zaznamenal vysoký počet judikátů v letech 2010-2013, zabývajících se trestným činem zpronevěry a podvodu. Soustředil jsem se na tyto trestné činy, které byly řešeny Nejvyšším soudem na základě dovolání obviněných, často v kauzách trvajících mnoho let. Nejvyšší soud dosud řešil celkem 70 kauz týkajících se zpronevěry a 153 kauz týkajících se podvodu. Zaujaly mě hlavně komentované judikáty z let 2012 a 2013, protože základním problémem těchto kauz je prokazování úmyslu pachatele. Pro příklad uvádím následující tři právní věty:

Znak subjektivní stránky u trestných činů podvodu podle § 209 tr. zákoníku a zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku se dovozuje z takových okolností, které svědčí o tom, že pachatel chtěl svým protiprávním jednáním způsobit na cizím majetku škodu v zákonem požadované výši. Jestliže však v konkrétním případě existuje taková okolnost, která existenci zmíněného znaku vylučuje, nemůže být skutek trestným činem podle některého z uvedených ustanovení.

K trestní odpovědnosti za přečin podvodu se vyžaduje úmyslné zavinění (§ 13 odst. 2, § 15 tr. zákoníku). Pro naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty přečinu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku je nezbytné, aby pachatel měl podvodný úmysl již v době svého jednání, tj. za situace, když s vyvoláním nebo využitím omylu (nebo neznalosti podstatných skutečností) podvedené osoby získává nějaké plnění, které představuje obohacení pachatele či jiné osoby na straně jedné a škodu podvedeného či někoho jiného na straně druhé. K tomu ovšem nepostačuje pouhý fakt, že dlužník nesplnil včas nebo vůbec svůj závazek vůči věřiteli. Ani dodatečně pojaté rozhodnutí dlužníka nevrátit peníze získané např. v podobě půjčky, zálohy na nákup zboží apod. neodůvodňuje závěr o podvodném úmyslu dlužníka.

Rozdíl mezi trestnými činy podvodu a zpronevěry spočívá zejména v tom, že pachatel zpronevěry nakládá s cizí věcí bez vyvolání nebo využití omylu nebo zamlčení podstatných skutečností. Přitom existence závazkového vztahu mezi pachatelem a poškozenou osobou, na jehož podkladě pachatel převzal cizí věc (např. peníze za obstarání věci), sama o sobě nevylučuje jeho trestní odpovědnost za trestný čin podvodu. Podstatné pro rozlišení uvedených trestných činů je však v takovém případě zjištění, zda smluvní vztah mezi uvedenými osobami nebyl jen záminkou k vylákání věci a zda pachatel měl na počátku tohoto vztahu úmysl plnit své povinnosti z něho vyplývající, které teprve v důsledku později vzniklých skutečností přestal plnit a věc poškozené osobě nevrátil.

4.2 Zpronevěra majetku

Je upravena § 206 TrZ. Jedná se o čin, kde pachatel díky svému pracovnímu zařazení (např. jako pokladník) falšuje či pozměňuje příjmové a výdajové doklady a na základě nich bude převádět finanční prostředky svého zaměstnavatele na svůj účet. Může se jednat třeba i o případ, kdy leasingový nájemce prodá bez souhlasu majitele a v rozporu se smlouvou předmět leasingu. [3] [5]

4.3 Fakturační podvody

Jsou upraveny § 209 TrZ. podvod. Jde o jednání, kdy pachatel díky užití padělaných nebo pozměněných výpisů z obchodního rejstříku, faktur nebo razítek odebere od různých subjektů zboží se závazkem, že bude na základě faktury řádně zapláceno. To se ovšem nestane, protože pachatel často zboží za nízkou cenu prodá a takto získané prostředky nepožije na splacení faktury. Často se stává, že vůbec neměl v úmyslu zboží zaplatit, protože před jeho odběrem neměl dostatek peněz, či byl dokonce zadlužen. [3] [5]

4.4 Úvěrové podvody

Upravuje je § 211 TrZ. Při nich pachatel během jednání s bankou či nebankovním subjektem uvádí nepravdivé, či hrubě zkreslené údaje o možné návratnosti úvěru či hodnotě zastavené věci. Tímto se snaží dosáhnout na poskytnutí úvěru. Pachatel zamlčí například fakt, že je předlužen, nebo to, že nemovitost, kterou ručí, není schopná zajistit návratnost úvěru, protože její cena je značně nadhodnocena. Na to je nutná součinnost znalce, který takto nadhodnocený posudek vypracoval. Proto banky a nebankovní subjekty často vyžadují, aby nemovitost byla oceněna jejich vlastním znalcem. To sice riziko spolupráce mezi znalcem a zájemcem o úvěr úplně neeliminuje, ale alespoň ho snižuje. [3] [5]

4.5 Dotační a subvenční podvody

Spadají pod § 212 TrZ. Dotační podvod. Při tomto jednání pachatel při žádosti o dotaci podá nepravdivé či zkreslené údaje, nebo použije dotaci na jiný účel, než na jaký jí dostal. Velmi často bývají spojené s korupcí. [3] [5]

4.6 Pojistné podvody

Upravuje je § 201 TrZ. Pojistný podvod. Jde o jednání, kdy pachatel zamlčí či uvede hrubě zkreslené údaje při uzavírání či změně pojistné smlouvy, při likvidaci pojistné události či při uplatnění práva na plnění z pojištění. Obvyklá forma je, že pachatel záměrně vyvolá pojistnou událost. Třeba záměrně poškodí pojištěnou věc, nebo vyvolá dopravní nehodu. Fingování dopravních nehod je velmi časté. [3] [5]

Nehoda se nestala buď vůbec, nebo pachatelé k jejímu fingování použili značky z jiného vozidla. Často se jedná o vozidlo, které bylo dovezeno za účelem rozebrání na náhradní díly. Toto vozidlo nabourají a dají na něj značky jiného, dražšího pojištěného vozidla. Policie vystaví záznam o nehodě, který je poté použit k uplatnění nároku na pojistné plnění. [3] [5]

4.7 Statistiky společnosti PricewaterhouseCoopers

Než budu pokračovat dále, musím podotknout, že při hodnocení hospodářské kriminality není vypovídací hodnota statistik úplně nejvyšší. Problémem je, jak již bylo zmíněno výše, že hospodářská kriminalita je velmi latentní. To, že například vzrostl počet zaznamenaných činů, nemusí znamenat, že vzrostl jejich skutečný počet, ale může to znamenat, že při podobném počtu jich bylo odhaleno více.

Společnost PwC provádí každé dva roky celosvětový výzkum hospodářské kriminality. Účastnilo se ho 84 předních českých firem a zde jsou výsledky průzkumu pro Českou Republiku:

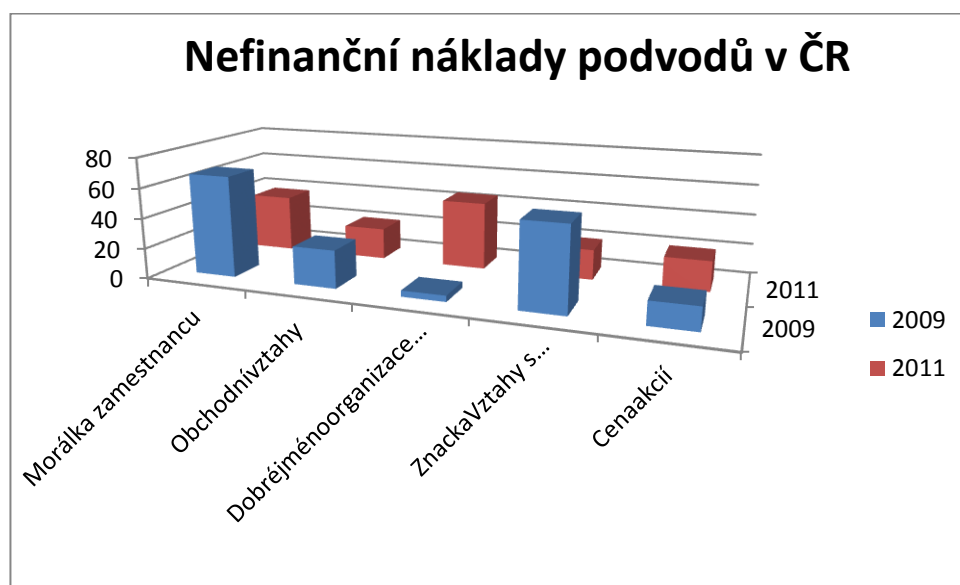
Obětí hospodářské kriminality se v roce 2011 stalo celkem 29 % českých firem. To představuje nárůst oproti roku 2009 o 5 %, ale přesto je to méně než celosvětový průměr (34%).

Nejčastějším typem hospodářské kriminality je majetková zpronevěra (75%). Je to hlavně tím, že zpronevěra bývá oproti ostatním typům podvodů snadněji odhalitelná. Spolu s počítačovou kriminalitou se nejvíc podílí na nárůstu hospodářské kriminality.

Další nejčastější jsou účetní podvody (21%) spolu s korupcí a uplácením (21%), což je méně než ukazuje průměr za střední a východní Evropu. U těchto činů se však dá očekávat, že skutečný výskyt je mnohem vyšší než zaznamenaný, protože často nebývají odhaleny. I u účetního podvodu byl zaznamenán pokles, důvody mohou být různé. Například to, že pachatelé jsou odrazení přísnějšími kontrolami. Společnosti už nečelí takovému tlaku na účetní výsledky jako na vrcholu hospodářské krize.

38% respondentů z České republiky, kteří se během posledního roku setkali s podvodem, uvedlo, že celkové náklady přesáhly 100 000 amerických dolarů, 8% dokonce škodu přesahující 5 milionů amerických dolarů.

Jak je patrné z obrázku č. 1, jako nejhorší nefinanční dopad uvedlo 67% společností, které se staly obětí hospodářského trestného činu zhoršení morálky zaměstnanců. Na druhém místě bylo poškození obchodních vztahů (38%) a jako další poškození reputace (25%). [16]

Obrázek 1: nefinanční náklady podvodů v ČR

Zdroj: upraveno podle [16]

Z průzkumu také vyplývá, že většina pachatelů hospodářské kriminality je zevnitř poškozených společností (67%). Zde byl oproti loňsku nárůst o 17%. Důvodem toho, že většina pachatelů je interních, je hlavně jejich znalost firemního prostředí a jejich aktivní zapojení do činnosti společnosti. To jim dává lepší příležitost k činu.

Externími pachatelí podvodů byly hlavně zákazníci (43%) a dodavatelé (29%). Oproti minulému průzkumu (2009) výrazně poklesl počet podvodů spáchaných obchodními zástupci a zprostředkovateli, bylo to o více než 40%.

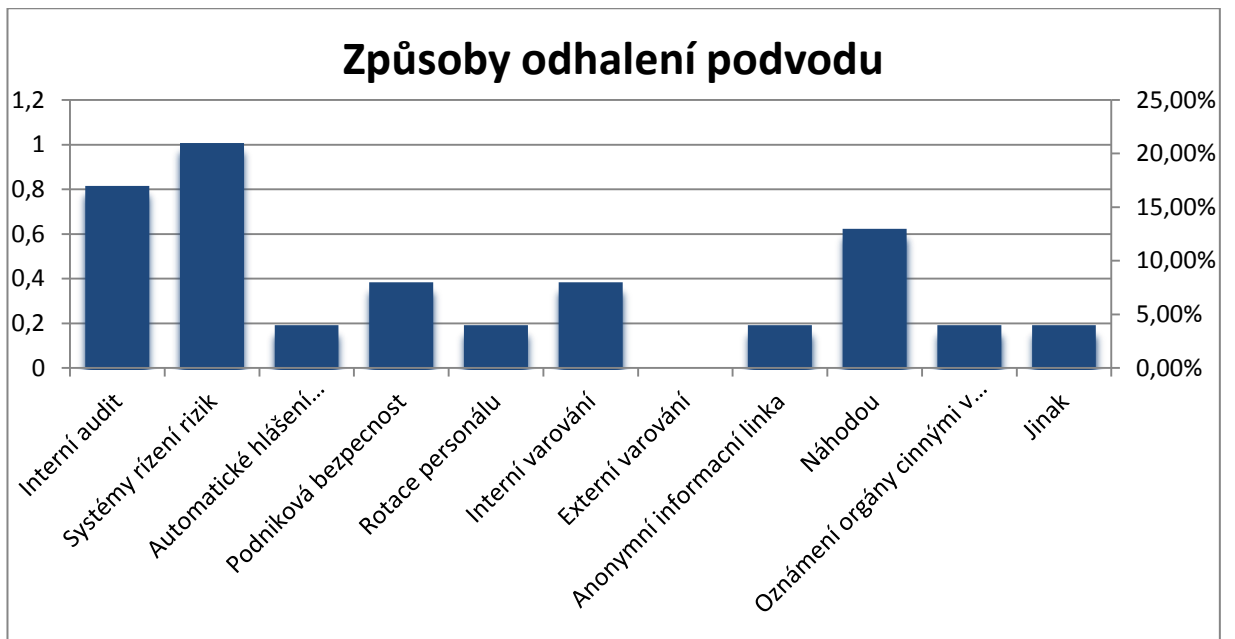
U interních pachatelů bylo nejčastější reakcí firem propuštění pachatelů (81%). Policie byla informována firmami o 50% případů. Počet pachatelů propuštěných z firem oproti minulému průzkumu vzrostl, což ukazuje na to, že firmy podobné případy méně tolerují a tím se i méně případů takzvaně „ututlá“. I u externích pachatelů se tolerance Českých firem snížila. 86% z nich odpovědělo, že v případě podvodu informovali policii a 71% z nich následně ukončilo vztah s pachatelem.

Z výsledků průzkumu tedy vyplývá, že české společnosti se staví jak ve vztahu k externím pachatelům, tak k těm interním přísněji a tím dávají jasnou zprávu pachatelům, že jim jejich činnost jen tak neprojde. [16]

Dobrou zprávou je, že díky kontrolním mechanismům je odhaleno stále více podvodů. Pomocí systémů řízení rizik, či pravidelných interních auditů odhalilo podvod 38% českých společností. Z toho systémy řízení rizik bylo odhaleno 21% podvodů, což je dvojnásobek světového průměru.

Dobré také je, že počet podvodů odhalených náhodou nebo jinou příčinou mimo vliv společnosti poklesl oproti minulému průzkumu z 30% na 21%. Tato skutečnost indikuje nižší spoléhání na náhodu při odhalování podvodu v českých firmách. Ovšem i když jen 20% podvodů bylo odhaleno prostředky mimo oblast vlivu managementu, je zde stále dost prostoru zlepšit se.

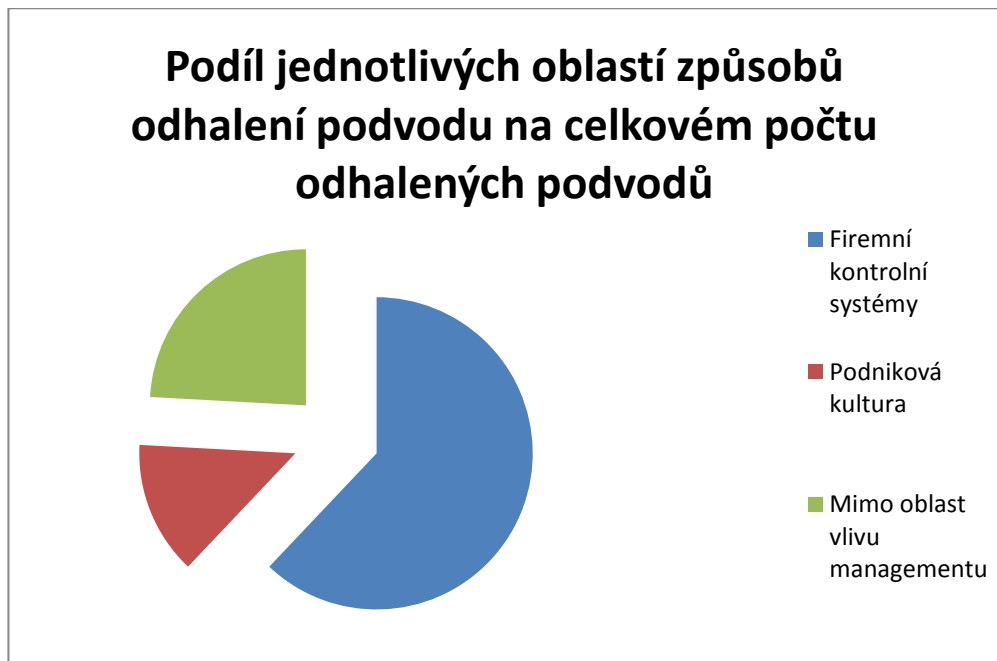
Odhalení podvodů za pomoci elektronického a automatizovaného hlášení podezřelých transakcí u nás není časté, jen asi 4% případů. Ale celosvětově se počet takto odhalených případů zvýšil od minulého průzkumu z 5 na 18 procent. Dobrým detekčním prostředkem je též mechanismus anonymní informační linky, která pomáhá s odhalením, když se ostatní prostředky ukazují jako neúčinné. Proto je překvapivé, že jí 71% českých společností nevyužívá. Následující obrázek č. 2 ukazuje poměr jednotlivých způsobů odhalení podvodu a je z něj jasně patrné, že nejčastějšími způsoby jsou systémy řízení rizik, interní audity a v neposlední řadě náhoda. [16]

Obrázek 2: způsoby odhalení podvodu

*Zdroj: upraveno podle
[16]*

Způsoby odhalení podvodů můžeme rozdělit do tří hlavních oblastí a to jsou firemní kontrolní systémy, podniková kultura a oblast mimo vliv managementu firem. Do firemních kontrolních systémů patří interní audit, systémy řízení rizik, automatické hlášení podezřelých transakcí, podniková bezpečnost a rotace personálu. Do oblasti podnikové kultury patří interní varování, externí varování a anonymní informační linka. Do oblasti mimo vliv managementu firem řadíme odhalení náhodou, oznámení orgány činnými v trestním řízení a jinak. Následující obrázek č. 3 ukazuje rozdělení těchto tří skupin a je z něj patrné, že nejvýznamnější podíl mají firemní kontrolní systémy.

Obrázek 3: Podíl jednotlivých oblastí způsobů odhalení podvodu na celkovém počtu odhalených podvodů

*Zdroj: upraveno podle
[16]*

Hodnocení rizik a identifikování mezer v systému je velmi důležité při prevenci podvodů. Pokud je pravidelné, tak pomáhá společně určit, do jaké míry jsou podvodem ohroženy. Výsledky průzkumu společnosti PwC hovoří o jasném vztahu mezi frekvencí hodnocení rizik a odhalení podvodů.

Je škoda, že 42% českých firem účastnících se průzkumu, nedělala hodnocení rizik podvodu a devět procent z nich o tomto hodnocení dokonce ani neví. Třicet procent firem provedlo hodnocení jen jednou. Je zřejmé, že české společnosti nemají v této problematice dostatečné znalosti. Důvodem neprovedení hodnocení rizik podvodů byl především pocit nedostatečné přidané hodnoty tohoto nástroje (57%) nebo též neznalost této techniky (21%).

[16]

5 ORGÁNY ZABÝVAJÍCÍ SE HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITOU

Hospodářskou kriminalitou a boji s ní se zabývá několik orgánů a to jak policejních útvarů, tak jiných státních orgánů:

5.1 Státní zastupitelství

Státní zastupitelství je státní úřad, jehož hlavním úkolem je zastupovat veřejnou žalobu u trestních řízení a zastupování státu při ochraně veřejného zájmu, takže jeho úloha při jakémkoli trestním řízení je velmi důležitá. Jeho činnost je blíže upravena zákonem o státním zastupitelství.

Státní zástupce též při přípravném trestním řízení provádí dohled nad zákonností celého procesu, je dominujícím orgánem tzv. „dominus litis“. Za účelem objasnění případu a odhalení pachatele může státní zástupce úkolovat policii. Od policejních orgánů může též vyžadovat spisy, dokumenty, materiály a zprávy o jeho činnosti. [20]

Soustava státních zastupitelství má následující složení:

- Nejvyšší státní zastupitelství
- Vrchní státní zastupitelství
- Krajská státní zastupitelství
- Okresní státní zastupitelství

Jednotlivá státní zastupitelství působí u soudů, které odpovídají jejich úrovni. Například krajská zastupitelství působí u krajských soudů. Jejich působení se shoduje i místně, sídla i územní obvody daných zastupitelství se shodují s územními obvody soudů. Například Pražské Vrchní státní zastupitelství působí u Vrchního soudu v Praze.

Každé státní zastupitelství plní samostatně své úkoly a jeho činnost je kontrolována státním zastupitelstvím vyšší úrovně. Například nejvyšší státní zástupce provádí dohled nad vrchními státními zástupci. [18]

Pro boj s hospodářskou kriminalitou vytvořilo nejvyšší státní zastupitelství odbor závažné finanční a hospodářské kriminality. Ten se zabývá zejména kriminalitou v oblasti kapitálových trhů, bankovníctví, daňové oblasti a některými formami korupce. [19]

5.2 Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality

Jedná se o policejní útvar, který se zabývá vyšetřováním hospodářské a finanční trestní činnosti, korupce, legalizace výnosů z trestné činnosti a daňová kriminalita. Činnost policie je upravena zákonem o Policii České Republiky.

Do jeho působnosti spadá:

- Daňová a hospodářská kriminalita se škodou vyšší než 150 miliónů korun
- Korupční jednání volených či jmenovaných funkcionářů státní správy a místní samosprávy
- Úmyslné trestné činy soudců a státních zástupců
- Trestné činy spojené s čerpáním finančních prostředků z fondů EU
- Oznámení Finančně analytického útvaru ministerstva financí [7]

Dále plní i funkci Úřadu pro dohledávání majetku pocházejícího z trestné činnosti

Nejznámější případy, kterými se ÚOKFK v roce 2012 zabýval, jsou tyto:

- „VETERÁN“ – korupce na Pražské vodohospodářské společnosti, 3 obviněné osoby
- „PROMOPRO“ – obviněno 12 osob
- „DŮVĚRA“ – trestní stíhání MUDr. Davida Ratha a spol.
- „CASANDRA“ – letouny CASA, obvinění mj. JUDr. Vlasty Parkanové
- „UHLÍ“ – Mostecká uhelná, škoda 1,7 mld. Kč, obvinění 6 osob
- „ŘIDIČÁK“ – NPO na 29 osob (zkušební komisaři Magistrátu hl. m. Prahy a učitelé autoškol)
- „CHODEC“ – obvinění dvou vysoce postavených pracovníků MPSV
- „SVÍČKA“ - korupce litoměřických soudců
- „SOLÁRY“ – pokus o podvod za cca 2 mld. Kč (fotovoltaické elektrárny), 9 obviněných osob
- „LOSOVAČKY“ – zmanipulované zakázky, obviněno 15 osob [8]

ÚOKFK má tyto priority pro rok 2013

- Korupce při zadávání veřejných zakázek (volení a jmenování zástupci)
- Problematika veřejných zakázek v oblasti stavebnictví, silnic a dálnic
- Daňové úniky v oblasti pohonných hmot (spotřební daň a DPH)
- Čerpání fondů EU
- Vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti
- Kvalita a rychlost trestního řízení [8]

5.2.1 Statistiky útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality

V této části práce jsou statistiky, jež ukazují činnost útvaru, jedná se o počty zpracovávaných spisů a stíhaných osob, výši škod či srovnání počtu vyšetřovaných činů podle jejich druhů.

Následující tabulka č. 1 ukazuje počty zpracovávaných spisů, spisů ukončených návrhem na podání obžaloby a odložených spisů za roky 2010 až 2012. Ukazuje též počty obviněných osob za stejné období a osob, u nichž byl podán návrh na podání obžaloby. Z této tabulky též vycházejí obrázky č. 4 a 5. Obrázek č. 4 ukazuje počet spisů, jež ÚOKFK vyšetřoval za období let 2010 až 2012 a je na něm vidět, že celkový počet spisů mírně poklesl. Počet odložených spisů poklesl výrazněji a počet spisů ukončených návrhem na podání obžaloby na rok 2011 vzrostl a poté zase klesl. Následující obrázek č. 5 ukazuje, že počet osob, jež byly obviněny, i počet osob, u nichž byl podán návrh na podání obžaloby, rostl. Srovnáním obou grafů zjistíme, že vzhledem k poklesu počtu spisů a růstu počtu stíhaných osob, vzrostl průměrný počet stíhaných osob na jeden vedený spis.

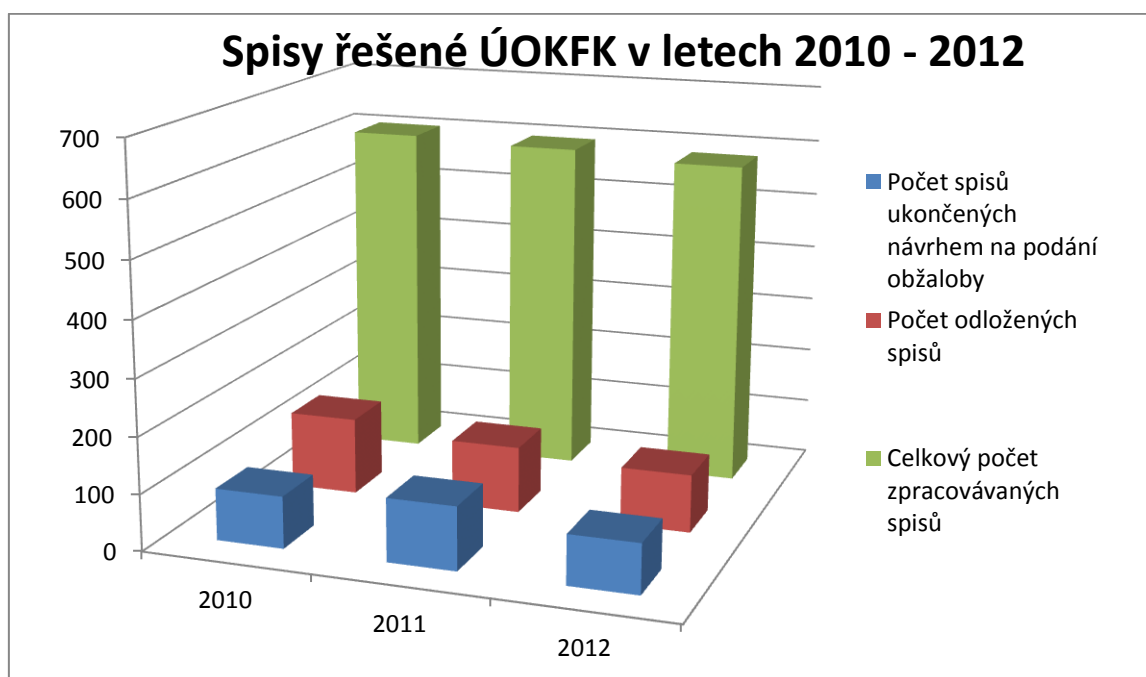
Tabulka 1: spisy řešené ÚOKFK v letech 2010 ž 2012

	2010	2011	2012
Celkový počet zpracovávaných spisů	602	594	581
Počet obviněných osob (§ 160/1 TŘ*)	697	781	804
Počet spisů ukončených NPO**/počet osob	92/217	112/297	88/361
Počet spisů ukončených podle § 159a TŘ*	137	118	103

*) TŘ – trestní řád

***) NPO - návrh na podání obžaloby

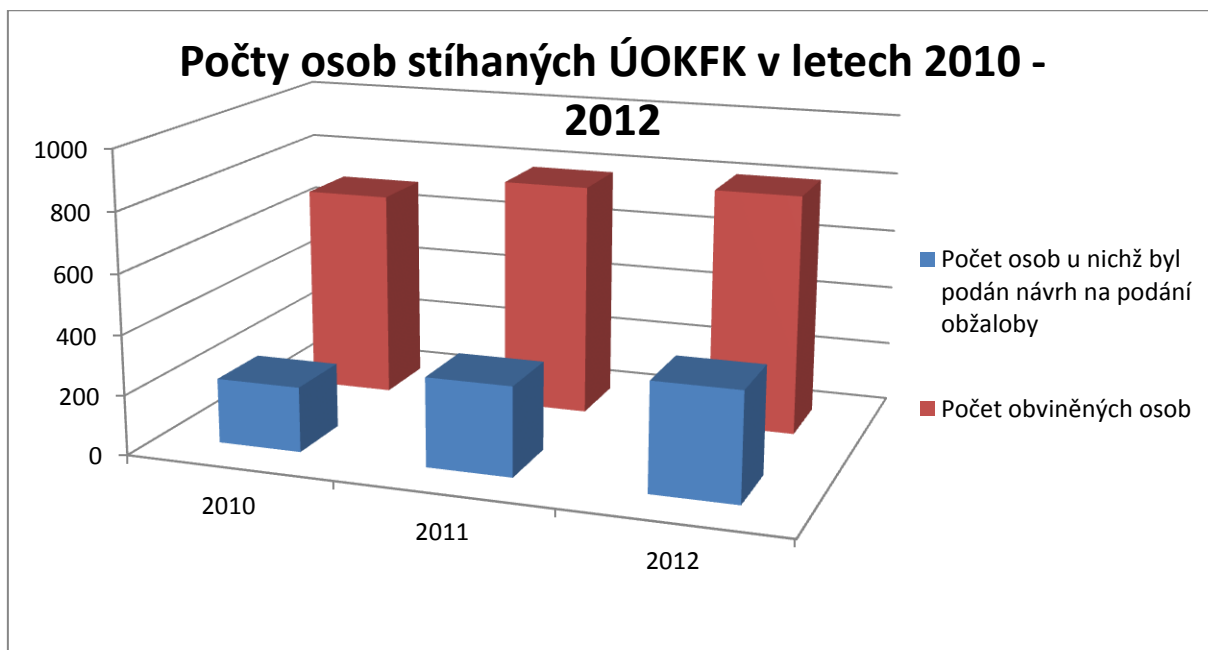
Zdroj [8]

Obrázek 4: počet zpracovávaných spisů ÚOKFK za roky 2010 až 2012

Zdroj: upraveno podle

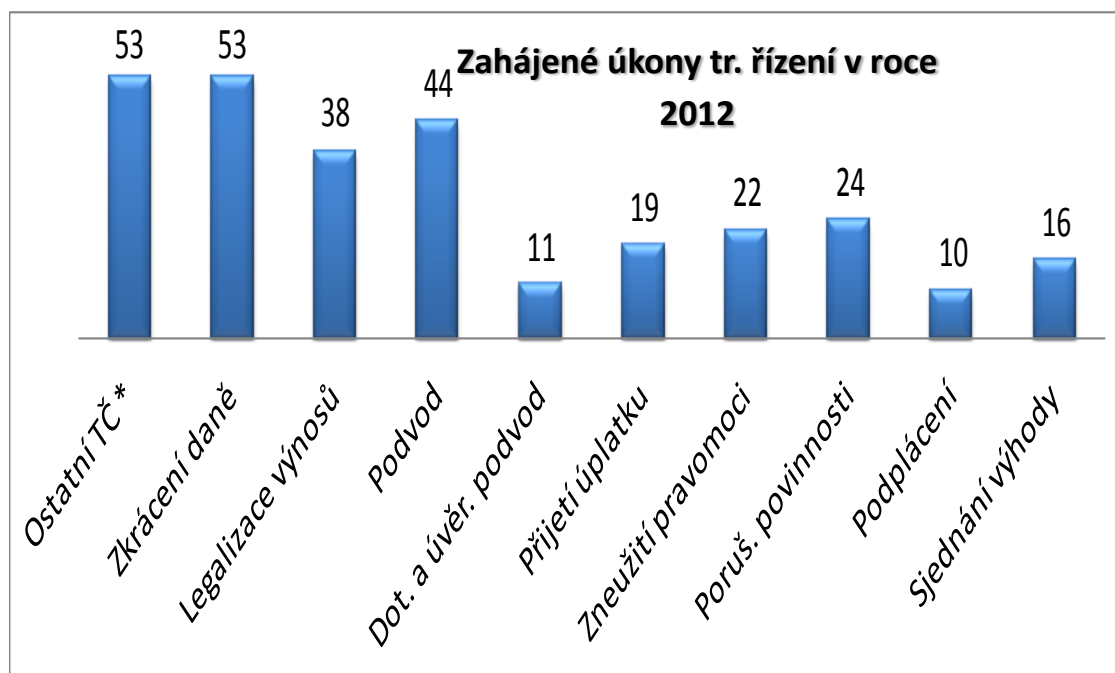
[8]

Obrázek 5: počet osob, který byly stíhány ÚOKFK v letech 2010 až 2012

Zdroj: upraveno podle [8]

Na následujícím obrázku č. 6 jsou zaznamenány úkony trestního řízení, jež zahájil UOKFK v roce 2012. Je na něm vidět, že nejčastěji stíhanými činy bylo zkrácení daně a ostatní trestné činy (kam ovšem patří více trestných činů, viz níže), za nimi následují případy podvodu.

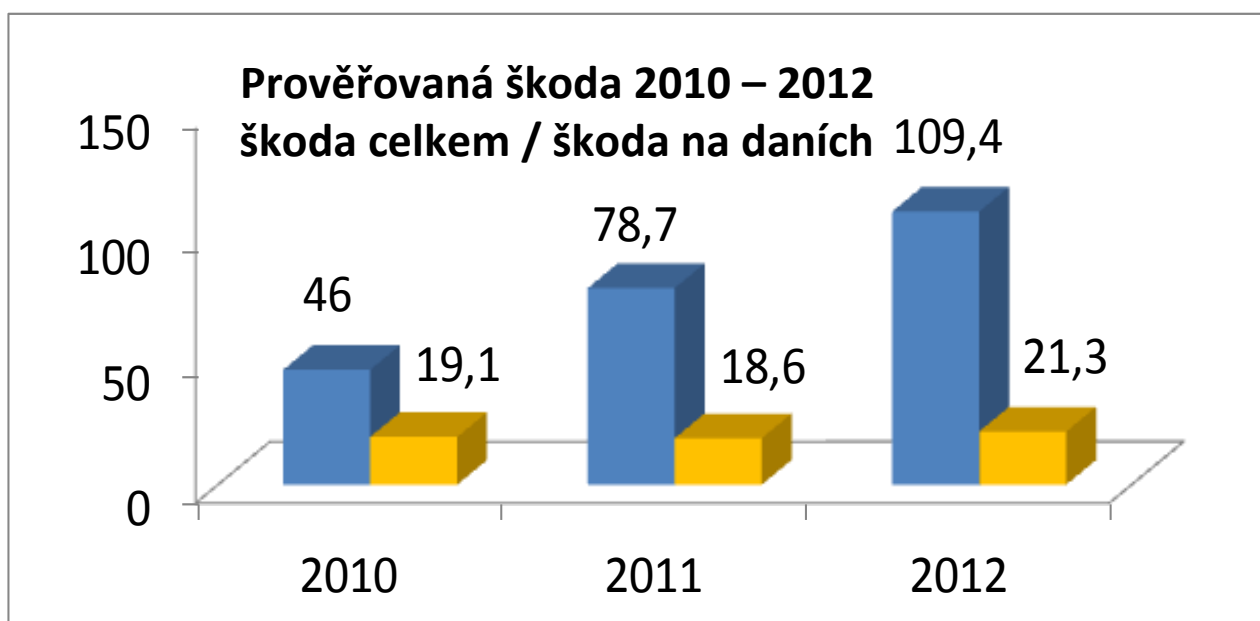

Obrázek 6: zaznamenané úkony trestního řízení, jež zahájil UOKFK v roce 2012.

Zdroj: [8]

* V kategorii „ostatní TČ“ jsou trestné činy, jako např. pletichy při veřejné soutěži, podílnictví, poškození věřitele, poškození finančních zájmů EU, padělání a pozměňování veřejné listiny apod.

Následující obrázek č. 7 ukazuje jaký je poměr mezi celkovou škodou a škodou na daních u případů, které řešil ÚOKFK. Je patrné že tento poměr se postupem času měnil ve prospěch celkové škody. Údaje jsou uvedeny v miliardách korun.

Obrázek 7: poměr mezi celkovou škodou a škodou na daních u případů, které řešil ÚOKFK

Zdroj: [8]

5.3 Bezpečnostní informační služba

Bezpečnostní informační služba je uvnitř státu působící zpravodajská organizace. Zabývá se sběrem a vyhodnocováním informací o následujících oblastech:

- Hrozby terorismu
- Aktivity ohrožující bezpečnost a významné ekonomické zájmy státu
- Činnost cizích zpravodajských služeb na našem území
- Záměry nebo činy mířící proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti ČR
- Aktivity organizovaného zločinu
- Činnosti ohrožující utajované informace

Jak je vidět tak hospodářská kriminalita je pouze jednou z věcí, kterými se BIS zabývá. Našli bychom ji především pod bodem „aktivity ohrožující bezpečnost a významné ekonomické zájmy státu“, ale částečně i v oblasti aktivit organizovaného zločinu. [9]

5.3.1 Vybrané případy hospodářské kriminality, jimiž se zabývala BIS

Podle části výroční zprávy BIS za rok 2011 zabývající se ochranou významných ekonomických zájmů v oblasti správy státního majetku, jsou tyto zájmy ohroženy především při zadávání veřejných zakázek. Podle BIS byly zakázky prováděny snahami ovlivnit proces zadávání na úkor státu zejména ze strany podnikatelských, lobbistických a zprostředkovatelských subjektů. Postup některých uchazečů a zadavatelů byl netransparentní a nezákonný. Byli zvýhodňováni předem vybraní dodavatelé a zadávací podmínky byly ovlivněny v jejich prospěch. To bylo umožněno především úzkými vazbami na zástupce zadavatele. Mezi uchazeči o zakázky často docházelo ke spolupráci a dohodám o jejich nabídkách s účelem vytvoření zdání konkurenčního prostředí při výběrových řízeních, což negativně ovlivnilo výslednou cenu.

Podle BIS postupovala neprůhledně při zadávání veřejných zakázek například správa železniční dopravní cesty (SŽDC). Ačkoliv zadání zakázek působilo transparentně, tak docházelo k individuálnímu projednávání zakázek s některými soukromými subjekty či jim byly sdělovány interní informace, čímž docházelo k jejich zvýhodnění oproti konkurentům.

BIS také odhalila případy, kdy část účastníků anonymní elektronické aukce použila skryté způsoby dorozumívání, aby rozpoznali jinak anonymní účastníky aukce. Společnosti se před aukcí dohodly na stanovených dvouciferných kódech, které pak uváděli v nabízených cenách, díky čemuž se navzájem rozpoznali. Elektronické aukce byly zavedeny, aby zabránily netransparentním postupům při veřejných zakázkách, ani to však není zcela účinné.

Také u některých výběrových řízení v oblasti energetiky bylo o vítězi rozhodnuto předem, takže byla jen formalitou. Při zakázkách zadaných sektorovým zadavatelem se objevil postup umožňující obcházet zákon o veřejných zakázkách. Postup spočíval v zadávání zakázek přes dceřinou společnost sektorového zadavatele. Byl využit hlavně společností ČEZ a jeho dceřinou společností ŠKODA PRAHA Invest.

I u státního podniku Lesy ČR se objevil tlak lobbistických a podnikatelských skupin při zadávání veřejných zakázek. Významné lesnické společnosti se snažily ovlivnit zadávací podmínky zakázky, také se spolu domlouvaly na společném postupu.

BIS zaznamenala též případy, kdy lobbisté za hazardní průmysl ovlivňovali legislativu přes instituce, které o podobě nové legislativy rozhodovaly. To se dělo s cílem ovlivnit tvorbu legislativy, která upravovala a zpříšňovala podmínky podnikání v hazardu.

Objevily se i další snahy o ovlivnění legislativy přes kontakty ve státní správě, či poradní orgány a profesní organizace. Šlo o některé společnosti činné na českém energetickém trhu (například Czech Coal či ČEZ).

Byly také objeveny snahy o využití nedostatků legislativy. Například správa státních hmotných rezerv dlouhodobě postupovala netransparentním a nestandardním způsobem při správě státního majetku. Byly upraveny interní předpisy, avšak ani to nezaručilo řádnou správu státních hmotných rezerv, protože i po úpravě byl ponechán prostor pro zneužití nouzových rezerv ve prospěch soukromých subjektů.

BIS se též zabývala problémy hospodaření významných společností se státní účastí (České dráhy, ČD Cargo, Česká pošta, Česká aerolinie) a dalších státem ovládaných institucí. Bylo zaznamenáno ovlivňování průběhu státních zakázek, strategických rozhodnutí a personálních otázek. I zde byly podnikatelskými a lobbistickými subjekty využity osoby mající úzké vazby na vedení společností. Vedení záměrně informovalo kontrolní orgány společností neúplně a zkresleně. Některé prodeje majetku byly netransparentní a jejich výhodnost pro stát byla pochybná.

Nestandardní postupy při financování některých rizikových projektů přetrvávaly v České exportní bance (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP). U ČEB a EGAP byly podpořeny projekty, které by z ekonomického hlediska neprošly běžným schvalovacím procesem. To bylo umožněno klientskými vazbami mezi zástupci exportních firem a představiteli těchto společností.

U ČEB také selhaly kontrolní mechanismy při plnění podmínek u obchodních projektů a čerpání úvěrů, což umožnilo vyvedení peněz z banky k soukromým subjektům. U EGAP se objevily pokusy o pojištění projektů, které nesplňovaly podmínky či nepatřily do kompetence EGAP.

I v oblasti energetiky sledovala BIS podezřelé dění. Šlo zejména o solární elektrárny, kdy byla ve střetu zájmů část investorů, otevřeně i skrytě se podílejících na jejich explozivním rozvoji. V minulosti se totiž podíleli na stanovení podmínek pro státní podporu obnovitelných zdrojů. Také je ovlivňovali skrze podniky s majetkovou účastí státu a rozhodovali o pozdějších úpravách podmínek. [17]

5.4 Nejvyšší kontrolní úřad

Plní funkci nezávislého kontrolního orgánu, který dohlíží na hospodaření se státním majetkem i financemi vybíranými na základě zákona (např. sociální a zdravotní pojištění) a kontroluje plnění státního rozpočtu. NKU dohlíží též na hospodaření ČNB v oblasti výdajů na její provoz a pořízování majetku. [10]

5.5 Útvar pro odhalování organizovaného zločinu

Jedná se o policejní útvar, jehož úkolem je vyhledávání, dokumentování a vyšetřování organizované trestné činnosti. Stejně jako ÚOKFK je ÚOOZ útvarem policie, jehož činnost je upravena zákonem o Policii České Republiky. Do jeho působnosti spadá vyšetřování a zjišťování pachatelů trestné činnosti zejména v následujících oblastech:

- Nedovolené obchodování a přechovávání zbraní, střeliva, vojenského materiálu, radioaktivních látek atd.
- Obchodování s lidmi a nelegální migrace
- Násilné trestné činnosti, vydírání, nástražné výbušné systémy
- Padělání a pozměňování měny a dalších platebních prostředků
- Terorismus a extremismus
- Zločinecké struktury a jejich aktivity na území ČR
- Majetková trestná činnost

Do hospodářské kriminality můžeme z oblastí, kterými se zabývá UOOZ zařadit oblast rozsáhlé majetkové trestné činnosti, padělání a pozměňování měny, částečně také zločinecké struktury a jejich aktivity na území ČR. [11] [12]

5.6 Sekce pro koordinaci boje s korupcí a Vládní výbor pro organizování boje s korupcí

Vládní výbor pro organizování boje s korupcí vznikl na základě usnesení vlády ČR ze dne 27. dubna 2011 č. 315. Jeho podřízeným orgánem je sekce pro koordinaci boje s korupcí. Cílem obou těchto orgánů je bojovat proti korupci a každý z nich má jiné úkoly. [13]

Vládní výbor pro organizování boje s korupcí je poradní orgán, jehož úkolem je vyhodnocování a koordinování a vyhodnocování boje s korupcí. Vládě předkládá opatření na snížení rizika korupce ve státní správě a zvýšení transparentnosti jejich činností. Na základě Strategie vlády proti korupci provádí kontrolu plnění jednotlivých jejích úkolů, jež byly zadány jednotlivým rezortům, a poskytuje jim metodickou pomoc. [14]

Mezi činnosti sekce pro organizaci boje s korupcí spadá:

- Zabezpečení činnosti Vládního výboru a Poradního sboru předsedkyně vládního výboru
- Posuzování materiálů předkládaných vládě z hlediska korupčních rizik
- Vyhodnocování problematiky boje s korupcí na základě poznatků z této oblasti činnosti, vypracování návrhů na přijetí opatření vedoucích ke snížení korupčního rizika v rámci činnosti veřejné správy a zvýšení transparentnosti její činnosti
- Koordinace a kontrola plnění úkolů vyplývajících ze Strategie vlády v boji proti korupci na roky 2013 a 2014
- Naplňování úkolů vyplývajících z iniciativy Open Government Partnership
- Zpracování podnětů občanů týkajících se korupce
- Podpora nestátních neziskových organizací zabývajících se bojem s korupcí. [15]

6 PROTİKORUPČNÍ POLITIKA VLÁDY A DALŠÍ OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY

Shrnu-li předchozí informace, týkající se popisu a vývoje hospodářských trestných činů a jejich dosavadního řešení, mohu konstatovat, že na jedné straně vidím velmi neutěšený stav masivního rozvoje všech druhů hospodářské kriminality. Tento stav je do značné míry způsoben dlouhodobou absencí dostatečně účinné legislativy v oblasti hospodářské kriminality a na ni navazující sníženou schopností orgánů činných v trestním řízení držet krok s razancí a vynalézavostí pachatelů této trestné činnosti. Kromě rychlosti legislativních změn chyběla i dostatečná koordinace mezi státní správou a orgány činnými v trestním řízení a rovněž značná nepřehlednost podnikatelského prostředí. Možná i dostatečná politická vůle tyto problémy razantně řešit. Na druhé straně se ale zřetelně začíná projevovat dopad všech nutných legislativních změn, popsanych v následujících dvou podkapitolách a nastartovaných přijetím nového trestního zákoníku v roce 2009. Z judikátů za poslední minimálně dva roky začíná být patrné, že orgánům činným v trestním řízení se dostává konečně mocnějších nástrojů k potírání hospodářské kriminality.

6.1 Protikorupční politika vlády

Je definována dvěma dokumenty, kterými jsou: Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 a Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2013 a 2013. Tyto dokumenty navazují na předcházející dokument Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006-2011.

6.1.1 Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012

Řeší několik oblastí: veřejná správa, veřejné zakázky, orgány činné v trestním řízení – Policie ČR, státní zastupitelství a soudy, moc zákonodárná.

Ve všech těchto oblastech jsou uvedena legislativní a nelegislativní opatření pro zlepšení korupční situace v těchto oblastech. Opatření jako jednotlivé úkoly a stav jejich plnění ke dni 11. ledna 2013 ukazuje tabulka v příloze. Podle ní se většinu dílčích úkolů podařilo splnit a u mnoha těch nesplněných se počítá s jejich dodatečným splněním. [13]

Jedenáct z těchto úkolů bylo pro protikorupční politiku vlády prioritní, jejich výčet a stav jejich splnění je zobrazen v tabulce 2.

Tabulka 2: prioritní úkoly protikorupční politiky vlády na roky 2011 a 2012

Úkol	Stav
Novela zákona o veřejných zakázkách	Splněno
Přijetí zákona o úřednících zajišťujících odpolitizování, profesionalizaci a stabilizaci veřejné správy	Předložení věcného záměru a tezí nového zákona splněno, předložení samotného návrhu zákona zatím splněno nebylo
Zavedení přísnějších pravidel pro nakládání s majetkem obcí a krajů	Splněno
Úprava podmínek pro nakládání s majetkem právnických osob zřizovaných státem nebo územními samosprávnými celky	Předložení analýzy splněno Návrh zákona splněn
Posílení kontrolních pravomocí Nejvyššího kontrolního úřadu ve vztahu k územním samosprávním celkům	Předložení návrhu novely ústavy ČR splněno předložení analýzy možností posílení vymahatelnosti kontrol nesplněno
Pokračování a dokončení elektronizace agend provozovaných v rámci veřejné správy	Splněno
Zefektivnění systému svobodného přístupu k informacím	Předložení analýzy splněno Předložení návrhu legislativních změn a návrhu na ratifikaci úmluvy nesplněno
Posílení nezávislosti a odpovědnosti státního zastupitelství za výkon svěřené pravomoci	Předložení věcného záměru splněno, předložení návrhu nového zákona nesplněno ale řešeno
Předložení návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob	Splněno
Posílení restitutivní funkce trestního řízení včetně odčerpání výnosů	Splněno
Analýza whistleblowingu a ochrany oznamovatelů korupčního jednání	Splněno

Zdroj: vlastní zpracování

Většina těchto priorit byla splněna. Za nejdůležitější z nich lze považovat zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, který nabyl účinnosti 1. ledna 2012. Tento zákon poskytuje státu lepší možnosti pro stíhání hospodářské kriminality. U hospodářské kriminality jde většinou o činnost firem, které jsou právnickými osobami, a díky tomu nebyly postihnutelné, trest mohl dopadnout jen na jejich zaměstnance či vlastníky. Ne vždy ale bývá možné určit, kdo ve firmě nese za danou věc odpovědnost. Nyní může být potrestána celá organizace, a to některým z následujících trestů:

- Zrušení právnické osoby
- Propadnutí majetku
- Peněžitý trest
- Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Zákaz činnosti
- Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži
- Zákaz přijímání subvencí
- Uveřejnění rozsudku

6.1.2 Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2013 a 2014

Zásadní strategické směry protikorupční politiky

- Profesionalizace veřejné správy
- Nakládání s veřejnými prostředky
- Posilování protikorupčních nástrojů v soukromém sektoru
- Posilování politického systému a zvyšování transparentnosti politických stran
- Odhalování, vyšetřování a stíhání korupce
- Posilování protikorupčního klimatu v české společnosti
- Vytvoření kapacit pro monitoring korupce, formulaci protikorupční politiky a její koordinaci jednotlivých kroků protikorupční politiky. Posílení zdrojů na implementaci protikorupční politiky
- Posilování transparentnosti veřejného sektoru

Seznam protikorupčních opatření pro období 2013 – 2014

- Zákon o úřednících
- Zákon o střetu zájmů
- Zákon o svobodném přístupu k informacím
- Rozkrývání konečných vlastníků
- Ochrana oznamovatelů
- Finanční kontrola a audit
- Vlastnická politika státu
- Strategie a metodika veřejného nakupování, zákon o státním zastupitelství
- Protikorupční program. [13]

6.2 Další opatření vedoucí ke snížení hospodářské kriminality

Z dostupných zdrojů, které jsem použil při sestavování této práce je vyplývá, že v posledních pěti letech a především pak od roku 2010 dochází k zásadnímu průlomů v potírání hospodářské kriminality i v dalších oblastech, které nejsou popsány v bodě 6.1. a to zavedením celé řady právních předpisů, které reagují na vývoj hospodářské kriminality v ČR i ve světě za posledních 20 let a aplikují současně příslušné směrnice EU.

Zlepšení prevence hospodářské kriminality představuje tedy především sama důsledná aplikace nového trestního zákona osobami činnými v trestním řízení.

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob povede k větší opatrnosti statutárních orgánů společností.

Zlepšení fungování registrů – ať už již několik let fungujícího insolvenčního rejstříku na základě nového insolvenčního zákona, tak zavedení institutu nespolehlivých plátců a zveřejněných účtů od dubna 2013, přenesení daňové povinnosti u rizikových zdanitelných plnění (stavební činnost, nakládání s odpady) na příjemce zdanitelného plnění v zákoně o DPH, restrukturalizace finančních úřadů od roku 2013 a současné propojování přístupu správce daně k ostatním elektronickým registrům (katastr nemovitostí, evidence vozidel) i plánované zavedení jednotného inkasního místa od roku 2014 (JIM) povede k účinnější

prevenci vzniku hospodářské kriminality a jejímu důslednějšimu odhalování v oblasti krácení daní a povinných odvodů.

Aplikace nového rozsáhlého občanského zákoníku od roku 2014, kterým bude zcela nahrazen nevyhovující zastaralý občanský zákoník, do kterého bude implementováno i komplexní obchodní právo dosud z velké části upravené obchodním zákoníkem, by měla přinést zásadní změnu k lepšímu v oblasti jednoznačné úpravy vztahů hospodářských subjektů a přispět k výraznému zvýšení přehlednosti podnikatelského prostředí.

ZÁVĚR

Základním cílem práce byla charakteristika hospodářské kriminality a zmapování jejího vývoje v naší republice v posledních letech. V teoretické části jsem se snažil o popis nejběžnějších druhů hospodářské kriminality, jejich vývoje, o popis činnosti a vývoje orgánů, které se touto kriminalitou zabývají. V praktické části jsem uvedl statistiky hospodářské kriminality v ČR za poslední léta, její nedávné případy a analyzoval jsem protikorupční politiku vlády a uvedl další možná opatření. Při své práci jsem využil nejen citovaných zdrojů, ale také jsem průběžně sledoval vývoj této problematiky ve sdělovacích prostředcích.

Z kapitoly zabývající se činností UOKFK jsou patrné tyto základní trendy z vývoje mezi lety 2010 až 2012: mírně klesá počet zpracovávaných spisů a současně klesá počet spisů odložených, stoupá počet osob stíhaných tímto útvarem a současně stoupá počet ukončených spisů s návrhem na podání obžaloby. Každým rokem stoupá počet osob připadajících na jeden spis. Tyto trendy ukazují na zvyšující se efektivitu práce UOKFK a úspěšné zakončování vyšetřování složitých případů. Činnost útvaru bude mít pozitivní vliv na snížení hospodářské kriminality v budoucích letech.

Nejrozšířenější typy případů, které útvar řešil, jsou korupce související se zadáváním veřejných zakázek a čerpání dotací z Evropské unie, krácení daně a podvod. V případě podvodů analyzovaných v kapitole 4.7 je také důležitý závěr, že nejčastějším způsobem jejich odhalení jsou systémy hodnocení rizik, interní audit a náhoda. Počet odhalených podvodů pomocí náhody od minulého průzkumu poklesl z 30% na 21%, což je dozajista dobře. Věřím, že české společnosti budou v budoucnu na náhodu ještě méně spoléhat a více vsadit na ostatní zmíněné způsoby. Zejména využití hodnocení rizik je důležité, protože když společnost dokáže identifikovat oblasti, ve kterých jsou mezery a může v nich dojít k podvodu, dokáže odhadnout chování potenciálního pachatele, umožní jí to lepší prevenci a případné odhalení již spáchaného podvodu. Zvýšení počtu odhalených podvodů a jejich trestání jistě odradí některé potenciální pachatele a počet podvodů se sníží.

Další závažnou oblastí je krácení daní. Dá se předpokládat, že i v této oblasti se situace zlepší v důsledku opatření popsanych v kapitole 6.2, kterými jsou zejména restrukturalizace finančních úřadů, zavedení jednotného inkasního místa a zlepšení fungování registrů.

Situace ohledně korupčního prostředí u nás a souvisejících problémů se zadáváním veřejných zakázek a čerpáním dotací z Evropské unie by se měla také zlepšit. Důvodem očekávaného

zlepšení jsou zejména opatření zavedená v rámci protikorupční politiky vlády, popsané v kapitole 6.1.

Bylo pro mne poměrně nepříjemným zjištěním, jak nedostatečně a nedůsledně byla hospodářská kriminalita objasňována a trestána v průběhu téměř dvaceti let od vzniku demokratického státu a přechodu na tržní ekonomiku. Začátkem tohoto roku mě zarazila rozsáhlá amnestie prezidenta republiky, která zastavila stíhání mnoha dlouhodobě trvajících hospodářských kauz. Současně ale pozitivně vnímám nový trend v práci orgánů činných v trestním řízení během posledních dvou let, kteří se s novou chutí a silou pouštějí do vyšetřování rozsáhlých a složitých kauz, zasahujících stále častěji i do nejvyšších pater politiky. Jsem přesvědčen, že opatření uvedená v kapitole 6 této práce, povedou ke zlepšení prevence i potírání hospodářské kriminality v následujících letech a výrazně přispějí k dlouho očekávanému zlepšení podnikatelského i občanského prostředí v naší republice.

ZDROJE

- [1] Novotný O., O otázkách hospodářského trestního práva, Právní praxe Č. 6/1997 ISSN 1210-0900
- [2] CHMELÍK, Jan, Pavel HÁJEK a Stanislav NEČAS. Úvod do hospodářské kriminality. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, 167 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-868-9813-X.
- [3] FRYŠTÁK, Marek, Pavel HÁJEK a Stanislav NEČAS. Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2007, 205 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-87071-18-2.
- [4] ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009-2010, 2 v. ISBN 97880740017892.
- [5] Poradce. Poradce, s.r.o. ISSN 1211-2437.
- [6] Protikorupční strategie: Sekce pro koordinaci boje s korupcí. [online]. [cit. 2013-05-12]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-strategie-vlady/Strategie-2013-a-2014.pdf>
- [7] Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV: Policie české republiky. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skp-v-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skp-v.aspx>
- [8] Vyhodnocení činnosti ÚOKFK 2012: Policie české republiky. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-cinnosti-uokfk-2012.aspx>
- [9] Bezpečnostní informační služba. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.bis.cz/cim-se-zabyvame.html>
- [10] NKÚ: Postavení a působnost. [online]. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.nku.cz/cz/urad/default.htm>
- [11] Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV. [online]. [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-odhalovani-organizovaneho-zlocinu-skp-v-199737.aspx>
- [12] Zpráva o činnosti ÚOOZ. [online]. [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/zprava-o-cinnosti-uooz.aspx>

- [13] Protikorupční strategie. [online]. [cit. 2013-05-0]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/protikorupcni-strategie-104809/>
- [14] Vládní výbor pro koordinování boje s korupcí. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/cz/vladni-vybor/vladni-vybor-pro-koordinaci-boje-s-korupci-104805/>
- [15] O nás. [online]. [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/cz/o-nas/o-nas-104793/>
- [16] Současný stav hospodářské kriminality v České republice - Zpráva pro ČR: PwC Česká republika. [online]. [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/soucasny-stav-hospodarske-kriminality-cr.jhtml>
- [17] Bezpečnostní informační služba: Výroční zprávy. [online]. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.bis.cz/vyrocní-zpravy.html>
- [18] Nejvyšší státní zastupitelství: Soustava. [online]. [cit. 2013-06-30]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/soustava>
- [19] Nejvyšší státní zastupitelství: Odbor závažné hospodářské a finanční kriminality. [online]. [cit. 2013-06-30]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/nejvyi-statni-zastupitelstvi/odbory/odbor-zavane-hospodaske-a-finanni-kriminality>
- [20] Působnost státního zastupitelství. [online]. [cit. 2013-06-28]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/o-statnim-zastupitelstvi/pusobnost/psobnost-statniho-zastupitelstvi>
- [21] Rozhodnutí nejvyššího soudu České Republiky, spisová značka č. 5 Tdo 23/ 2012-36
- [22] Rozhodnutí nejvyššího soudu České Republiky, spisová značka č. 5 Tdo 866/2011
- [23] Trestní zákoník. In: 40/2009 Sb., 2009.
- [24] Trestní zákon. In: 140/1961 Sb., 1961.
- [25] ZSV Právo: Právní řád ČR. [online]. [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://misl.tym.cz/zsv/zsv%20-%20pra03.html>